

GENÇ KALEMLER

Kosova'nın İlk Türkçe Dijital Dergisi

Ekim 2025 | Sayı 14

VATAN DEDİĞİN

BU ASLANLAR,

BİR DE BUNLARI

DOĞURAN ASLAN

ANALAR!

VİCDANIMIZDAKİ SÖNMEYEN ACI

Bazı isimler vardır ki, ne zaman anılsalar, tüm toplumun ortak yüreğinde derin bir sızı başlar. Onlar artık sadece birer isim değil, ortak hafızamızın en acı sayfaları, iyileşmeyen yaralarıdır.

Eylül, Leyla, Irmak, Ceylin, İkranur...

En güvende olmaları gereken yerde, oyun çağlarında hayattan koparılan çocuklarımız. Onları koruyamamış olmanın derin üzüntüsünü hep birlikte paylaşıyoruz. Bu masum canlara kıyan gaddarlığı ve bu trajedilere zemin hazırlayan her türlü vicdansızlığı en güçlü şekilde kınıyoruz. Bu, kelimelerin ifade etmekte zorlandığı, affı mümkün olmayan bir kayıptır.

Özgecan, Şule, Aleyna, Duygu, Gamze, Rojin...

Ve hayatlarının baharında, hayalleri ve umutları olan gencecik kadınlar. Onların trajik kayıpları, hepimizin içini yakan ortak bir acıdır.

Bu acıyı daha da ağırlaştırıran ise, bu kayıpların bazılarının "intihar" veya "kaza" şüphelerinin gölgesinde kalmasıdır. Bir gerçeğin aydınlatılmasındaki her gecikme veya zorluk, vicdanlardaki yükü artırmaktadır.

Rabia Naz'ın adalet arayışı, Eren'in yürek yakan kaybı, Mattia'nın akran şiddetiyle aramızdan alınışı; hepsi bu ülkenin ortak vicdanında derin izler bırakmıştır.

Bu isimleri anmak, bir öfke nöbeti değil, derin bir tefekkür ve toplumsal bir sorumluluk çağrısıdır.

Bizler, bu korkunç eylemleri, şiddetin her türüsünü ve bu masum hayatlara mal olan insani değer yoksunluğunu şiddetle kınıyoruz.

Bu trajediler, hepimize birey olarak, toplum olarak büyük sorumluluklar yüklüyor. Dileğimiz ve çabamız, bu tür acıların bir daha asla yaşanmaması, adaletin her zaman eksiksiz tecelli etmesi ve toplum olarak bu yaraları sarmak için kenetlenmemizdir.

Çünkü bu acıları unutmamak, geleceğimizin güvencesi olan çocuklarımıza ve kadınlarımıza karşı en temel insani borcumuzdur.

İÇİNDEKİLER

BİR ÇOCUĞUN YAŞAM HAKKI İSTATİSTİK DEĞİL, İNSAN HİKÂYESİ	8
CUMHURİYET HER ÇOCUĞUN GELECEĞE Umutla Bakabilme Hakkı	9
OMUZLARDA YÜKSELEN EMANET YAŞAM HAKKI OLMADAN, EŞİTLİK OLMAZ	10
CUMHURİYET VE ÇOCUK GELECEĞİN EN TEMİZ SAYFASI - RAMADAN BUŞ	11
KADINLARIN CUMHURİYET MİRASINDAKİ YERİ İNCİ NAZ YAZLA'NIN KALEMİNDEN	12
102 YILLIK DESTAN İKRA ELŞANİ'NİN KALEMİNDEN	13
MİRASI KORUMAK DEĞİL, GELECEĞİ KURMAK KOSOVA VE BALKAN TÜRKLERİNİN ORTAK GELECEĞİ	14

102

YIL

www.kotgep.com

İÇİNDEKİLER

MİRAS DEĞİL, METOT

21. YÜZYILDA ATATÜRK'ÜN FİKİRLERİ

15

ETKİNLİKLER

EKİM AYI ETKİNLİKLERİ

17

BİLGE KAĞAN ŞİİR KÖŞESİ

Genç kalemlerden şiirler

22

OĞUZ KAĞAN SANAT KÖŞESİ

GENÇ YETENEKLERDEN ESERLER

30

ULUĞ BEY BİLİM KÖŞESİ

DOĞRU YOL TÜRK KÜLTÜR VE SANAT DERNEĞİ'NE TEBRİK MESAJI

33

KAŞGARLI MAHMUD DİL VE KELİME KÖŞESİ

KELİMELERDEN HİKAYELER

41

KÜRŞAD FOTOĞRAF KÖŞESİ

"OLMASI GEREKEN"İN YOKLUĞU

43

GENÇLIĞE HITABE

Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir.

İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır.

Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin.

Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir.

İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir.

Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakruzaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

Bir Çocuğun Yaşam Hakkı

İSTATİSTİK DEĞİL, İNSAN HİKÂYESİ

Her yıl yüzlerce çocuk...
Gazete satırlarında birer sayı,
sosyal medyada birkaç gün
süren bir gündem, sonra
sessizlik.

Ama her "bir" sayı, aslında bir
isim, bir gülüş, bir hayal
demekti.

Sınıf panosuna çizdiği resmi
yarım kalan, annesine "okula
geç kalacağım" diyemeyen,
sokakta oyununu
tamamlayamayan bir çocuk.

Bugün biz, o eksilen gülüşlerin
arkasındaki insan hikâyelerini
hatırlamak istiyoruz.

Çünkü her çocuğun yaşam
hakkı, hiçbir gerekçeyle
tartışılmayacak kadar kutsal.

Bir toplumun vicdanı, en çok
çocuklarına nasıl
davrandığında ölçülür.
Ne yazık ki biz, bu ölçekte
sınıfta kaldık.

Kimi zaman "aile içi mesele"
diyerek, kimi zaman "talihsiz
bir olay" diyerek üstünü
örttük.

Ama gerçekte, örtmeye
çalıştığımız şey sadece acı
değil, aynı zamanda
sorumluluğumuzdu.

Bir çocuğun yaşamı,
devletin koruma
mekanizmasının da,
toplumun sessizliğinin de
aynasıdır.

Bir polis, bir öğretmen, bir
komşu, bir yargıç, bir
gazeteci...

Bir kişi bile fark etseydi, bir
kişi bile "yanlış" deseydi,
belki bir hikâye daha yarım
kalmazdı.

Bugün bir çocuk
öldürüldüğünde, "kaçıncı"
sorusu gündem olur.

Ama biz "neden" sorusunu
sormadıkça, istatistikler büyür,
vicdan küçülür.

Oysa yapılması gereken, her bir
çocuğun hikâyesini yalnızca bir
sayı olarak değil, toplumun
aynası olarak görmek.

Bir ülkenin gelişmişliği sadece
ekonomisiyle değil, çocuklarını
ne kadar koruyabildiğiyle
ölçülür.

Bu sayımızda adını, yüzünü,
hikâyesini unutturmamak
istediğimiz çocukların sesi
olmaya çalışacağız.

Onların adlarını anmak, sadece
geçmişi hatırlamak değil;
geleceği koruma sözüdür.

Çünkü bu çocuklar istatistik
değil,

birer insan hikâyesiydi.

Ve biz bu hikâyelerin sessiz
tanıkları değil, değişimin sesi
olmalıyız.

Cumhuriyet

Her Çocuğun Geleceğe Umutla Bakabilme Hakkı

Bir ülkenin geleceği, onun çocuklarının gözlerindeki ışıktır. O ışık sönüyorsa, o ülke yalnızca geçmişle övünür; ama parlıyorsa, o ülke hâlâ yaşar.

Cumhuriyet, tam da bu yüzden bir yönetim biçiminden öte, bir umudu yeniden inşa etme iradesidir.

Savaşın yıkıntıları arasında bir millet ayağa kalkarken, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "gelecek gençlerdedir" sözü bir öğüt değil, bir mirastır.

Çünkü Cumhuriyet, çocukların gülüşünde yeniden doğan bir ülkedir.

Bugün biz, 29 Ekim'de yalnızca geçmişle anmıyoruz; aynı zamanda her çocuğun yaşayabilme, okuyabilme, düş kurabilme hakkını hatırlıyoruz. Bu haklar, sadece kanunlarda yazılı değil, Cumhuriyet'in ruhuna kazınmış değerlerdir. Bir çocuğun güvenle okula gidebildiği, hayal kurmaktan korkmadığı her sabah, Cumhuriyet yeniden kutlanır aslında.

Geçmişteki acılar, kaybolan çocukların sessizliği, bize bir şeyi hatırlatıyor: Cumhuriyet yalnızca kazanılmış bir zafer değil, her nesilde yeniden korunması gereken bir emanettir. Bu emanetin gerçek sahipleri, geleceğe umutla bakan çocuklardır. Onlar için daha adil, daha güvenli, daha vicdanlı bir ülke kurmak — Cumhuriyet'e borcumuzdur.

Cumhuriyet'in 102. yılında, bu ülkenin her çocuğuna aynı sözü verelim: Hiçbiriniz yalnız kalmayacaksınız. Hiçbiriniz unutulmayacaksınız. Ve hiçbirinizin gülüşü yarım kalmayacak.

Çünkü bu topraklarda Cumhuriyet, yalnızca bir tarih değil, her çocuğun yaşam hakkının teminatıdır.

Omuzlarda Yükselen Emanet

Yaşam Hakkı Olmadan, Eşitlik Olmaz

Cumhuriyet'in bir tanımı da "eşitlik" demektir. Cephede mermi taşıyan elin, mecliste oy kullanabilmesidir. Tarlada çalışan nasırın, üniversite kürsüsünde ders anlatabilmesidir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Türk kadınına "Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın" dedi. Ona Medeni Kanun'u verdi, seçme ve seçilme hakkını verdi, mirası ve kimliği verdi. Kadını, birinin "malı" ya da "namusu" olmaktan çıkarıp, erkeğin tam yanında duran bir "birey" yaptı. Bu, bir kanundan fazlasıydı; bir toplumsal sözleşmeydi.

Bugün, 102 yıl sonra, bu sözleşmenin neresindeyiz? Dün cephede vatani için korkusuzca duran kadın, bugün "yaşamak için" sokakta yürümekten korkuyor. Gazete satırlarında "bir kadın daha" başlıkları, adliye koridorlarında "haksız tahrik" indirimleri... Onların da isimleri, tıpkı çocuklarımız gibi, hızla birer istatistiğe dönüşüyor. "Ayrılmak istedi," "Kıskançlık krizi," "Kıyafetini beğenmedi..." Bunlar gerekçe değil, bir cinayetin, bir toplumsal çöküşün üstünü örten utançtır.

Biz, bu ölçekte de sınıfta kaldık. Cumhuriyet, kadının en temel hakkı olan yaşam hakkının teminatıdır. Eğer bir kadın, sırf kadın olduğu için, kendi kararlarını verdiği için öldürülüyorsa; Eğer şiddet "aile içi mesele" diyerek duyulmuyorsa; O kadının Meclis'te olmasının, oy kullanmasının, miras almasının ne anlamı kalır? Yaşam hakkı, tüm hakların başlangıcıdır. Bir kadının yaşamı, o toplumun vicdanıdır. Ve biz bu vicdan sınavında ağır yaralıyız. Bu sayımızda, isimleri unutturulmaya çalışılan kadınların hikâyesini anlatıyoruz. Onlar "kurban" değil; birer evlat, birer anne, birer doktor, birer öğrenci, birer insandı. Onların yarım kalan hayalleri, Cumhuriyet'in de eksik kalan devrimidir. Bu devrimi tamamlamak, Her bir kadının korkusuzca, özgürce ve güvenle "yaşadığını" görene dek mücadele etmek, Atatürk'e ve bu topraklara olan en büyük borcumuzdur.

Cumhuriyet ve Çocuk

Geleceğin En Temiz Sayfası

Bir ülkenin en sessiz ama en güçlü sesi, çocuklarının gülüşüdür.

O gülüş bir şehri aydınlatır, bir toplumu iyileştirir, bir geleceği şekillendirir.

Cumhuriyet, tam da bu gülüşlerin eksilmemesi için var.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk, "Cumhuriyet'i biz kurduk, onu yaşatacak olan sizlersiniz" derken yalnızca gençleri değil, o gençlerin yetiştiği çocukları da kastediyordu. Çünkü her çocuk, bu topraklarda yeniden filizlenen bir umuttur. Onların düş kurabilme cesareti, Cumhuriyet'in en saf hâlidir.

Bugün bizler, Cumhuriyet'in 102. yılında bir kez daha görüyoruz ki, geleceğe yatırım yapmak okul binalarıyla, yollarla ya da büyük projelerle değil, çocukların kalplerine dokunmakla başlar. Bir çocuğun adalet duygusunu, vicdanını ve sevgisini büyütebiliyorsak; o ülke geleceğini koruyordur.

Cumhuriyet sadece bir yönetim biçimi değil, her çocuğun hakkını savunan bir vicdandır.

Bir çocuğun sınıfa aç girmediği, oyun oynarken korkmadığı, fikrini söylediğinde susturulmadığı bir ülke — işte Cumhuriyet odur.

Biz bu emaneti devralırken, o çocukların gözlerindeki ışığı korumakla yükümlüüz.

Unutmayalım, geleceğin mimarları bugün parklarda oynayan, ellerinde bayrak sallayan çocuklardır. Onların hayallerine sahip çıkmak, Cumhuriyet'e sahip çıkmaktır. Çünkü Cumhuriyet yalnızca geçmişin mirası değil, her yeni doğan çocuğun ilk nefesi kadar canlı bir gelecek sözüdür.

Bu yüzden diyorum ki; Her çocuk gülsün, her çocuk okusun, her çocuk sevsin. O zaman Cumhuriyet her gün yeniden doğar bu topraklarda.

İntern Dr. Ramadan Buş
Kotgep Genel Başkanı

Kadınların Cumhuriyet Mirasındaki Yeri

Cumhuriyet Kadının Işığında Yükselir

Cumhuriyet, bir milletin yeniden doğuşudur; küllerinden doğan bir anka kuşu gibi, karanlıktan aydınlığa uzanan bir dirilişin adıdır. O dirilişin kalbinde ise kadın vardır. Çünkü kadın, yalnızca doğuran değil; yaşamı yoğuran, geleceği inşa eden kudrettir.

Kadın olmak başlı başına zor zaten bu dünyada ama en zoru ise bir Türk kadını olmak, ulusu için, vatani için, milleti için göğüs germek. Gecesini gündüzüne katıp geçinmek, ana, baba her şey olabilmektir. Canı pahasına savaşmaktır. Can, Canan olabilmektir, sevebilmektir, sevilebilmektir, gözü pek ölebilmektir de çoğu zaman. Atatürk'ün izinden ilerlemektir; bir gece Nene Hatun, bir sabah Nezahat Onbaşı, uykusuz bir karanlık savaşta Gördesli Makbule ve daha niceleri...

Atatürk'ün bir sözü vardır: "Dünyada her şey kadının eseridir." İlk evladı doğuran da odur, ilk cepheye koşan da, ilk savaşan da odur, Cumhuriyet'in ilk harflerini kara tahtaya yazan da odur. Kadın, cephenin sessiz kahramanı, okulun ilk öğretmeni, sokağın vicdanıdır.

Cumhuriyet kadını; rüzgârda savrulan bir dal değil, rüzgârın yönünü değiştiren köktür. Eline kalem aldığında cehaleti yener, adım attığında zincirleri kırar. Çünkü Atam bilirdi: Kadın var oldukça, vatan da vardır. Kadın, Cumhuriyet'in en sessiz ama en derin şiiiridir. Onun gözlerinde ülkenin sabrı, sesinde milletin direnci vardır. Türk kadını, fırtınaların içinde bile ışığını saklamayan bir yıldızdır; karanlığı değil, karanlığı delen umudu temsil eder. Ve her doğan sabah, onun ellerinde yeniden biçim alır. Bir toplum kadınıyla yükselir; kadınıyla güzelleşir, kadınıyla yaşar. Cumhuriyet'in en büyük mirası ise bu gerçeği bize hatırlatmaktır: Kadın bir milletin kalbidir; o durduğunda tarih susar, o attığında ise bir ülke yeniden doğar.

İnci Naz Yazla

102 Yıllık Destan

Bir asır nedir bilir misiniz? Ben bilirim, çünkü ben bir asır ayakta olmanın ne olduğunu Türkiye Cumhuriyeti'nden öğrendim. Çünkü bundan tam 102 yıl önce, 29 Ekim 1923'te o eşsiz kahraman Türkiye Cumhuriyeti'ni kuruyor ve tam da şu sözleri söylüyordu: "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır!". Çünkü Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu devlet; onun ilerici fikirleri, sonsuz kudreti ve yarattığı milliyetçilikle hiçbir zaman yok olmadı ve olmayacak! Çünkü şimdi anlatacağım hikâye, tek bir "Korkma!" ile başlayan 102 yıllık bir destanın adıdır.

Bir lider tanıdım ben onun yüce kalbinde, bir dahi gördüm mavi gözlerinde. Ta bir asır önceden geleceği görebilen idealleriyle dünyayı yönetebilen, hiç ölmeyen fikirleriyle "En Hakiki Mürşit İlimdir!" demişti tüm halkına karşı. Onun tek bir sözü, 21. Yüzyıl'ın yapay zekâdan uzay araştırmalarına kadar tüm bilimin ve teknolojinin temelidir. Çünkü o, görünmeyeni görenlerden, ışığıyla tüm Türk milletini ilme sürükleyenlerden, yüce bir halkı aydınlatanlardandı. Çünkü ilelebet Türk gençlerinin yürüyeceği tek iz, Başöğretmen'in yoludur. Çünkü Türk gençleri, tıpkı atalarının istediği gibi fikri hür, vicdanı hür, irfanı hürdür! Bugün dünya savaşlar ve krizlerle sarsılır durumda fakat yine onun ilkeleri insanlığın en temel yol göstericisi oluyor. Çünkü "Yurtta sulh, cihanda sulh!" sözüyle başlayan yolculuğumuz ebedi barışın sembolü oluyor.

Fikirlerin fikirlerimiz Atam, emellerinle bıraktığın sancak daima bizlerle yükselecek Atam! İdeallerin her Türk gencinin yegane nasihatidir. Çünkü fikirler ölmez, umutlar ölmez, Mustafa Kemaller'in ışığı sönmez Atam! Milli mücadele dediğimiz şey de nedir? Can verme sırrına ermiş nice kahramanın şehit olma yolculuğu; "Milletin istiklalini yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır!" diye yankılanan o yüce sesin ardındaki her genç, her çocuk, her kadın, şehit, her gazi, her vatan aşığı insanın kendi elleriyle kurduğu koca bir devlet, yüce bir millet ve özgürce en tepede dalgalanan o şanlı bayrak demektir. Asırlar boyu yaşamaya devam edecek vatanımızın her karış toprağında bir şehidin kanı, bir Türk'ün emeği olan bu ülkede milli mücadele asla bitmeyecek, çünkü milli mücadele her Türk'ün içinde yaşayan bir ruh demektir. Mustafa Kemal'in belki de bana göre en doğru ideolojisi, kadınlara olan saygı ve sevgisiydi. Çünkü bugün dünyadaki cinsiyet eşitliğini o, daha yüzyıllar öncesinden Türk kadınına emanet etti. Çünkü bir zamanlar istiklal yolunda yanındaki bebeğiyle İnebolu'dan mermi taşıyan, sert kış gününde üzerindeki hırkasını bebeğine değil, ıslanmasın diye mermilerin üstüne örten, kışlaya ulaştığı sırada şehadete eren Kastamonulu Şerife Bacı'ya; kadın olduğu halde saçlarını erkek gibi kestirerek birliklere katılan ve kendine Halim Çavuş dedirten Halime Çavuş'a; işgalcilerin kabusu olan Erzurumlu Kara Fatma'ya biz Kuvâ-yı Milliye diyoruz ama o "Türk Kadını" diyor! Ardından ekliyor: "Dünyada hiçbir milletin kadını, 'Ben Anadolu kadınıyım!' diyemez." diyor.

Halide Edip Adivar, Sabiha Gökçen, Afet İnan, Nezihe Muhiddin; onun gösterdiği yolda dünyaya kadının gücünü tanıtırken her Türk kadınına ilham kaynağı oluyorlar. Bugün Türk kadını eğer kendini her alanda geliştirmiş, dünyada ilklere imza atmış, bilime, övgüye kendini tamamıyla açabilmiş, ününü dünyaya duyurabilmişse bu yine Atatürk'ün sayesinde!

"Ey kahraman Türk kadını! Sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın." sözleriyle kulaklarımda yankılanan Atam, her Türk kadınının azminde, ilelebet sen orada olacaksın! Kurduğun devlet bugün 102 yaşında. Tam 102 yıldır yaşanan onca şeyde, her zorlukta, her düşüşünde senin kudretinle tekrar yükseliyor; her başarımızda, her gururumuzda seni anıyoruz. Çünkü bu bağımsız vatanın havasında, suyunda, her karış toprağında, her insanında, kahramanında, emektarında, yeteneğinde, güveninde, gururunda, 102 yıldır geçen her günde, her dakikada, tek biri var; o da sensin Atam!

Kurduğun devlet yaşıyor, yaşayacak; emellerin emellerimiz olacak; gösterdiğin yol hep doğru yol olacak; fikirlerin fikirlerimiz olacak, emanetin olan al bayrak göklerde hep özgürce dalgalanacak...

İlhamımızsınız Atam, sözlerimizdesiniz, kalbimizdesiniz, hep fikirlerimizdesiniz, siz hep bizimlesiniz Atam! 102 yıldır aynı azimle ebediyete!

İkra Elşani

Mirası Korumak Değil, Geleceği Kurmak

Kosova ve Balkan Türklerinin Ortak Geleceği

Balkan coğrafyasını, özellikle de Prizren'in Şadırvan'ını ya da Üsküp'ün Eski Çarşı'sını adımlayanlar, tarihin sadece kitaplarda olmadığını, omuzlarınıza dokunduğunu hisseder. Taş köprülerde, asırlık çınarların gölgesinde ve cami avlularında konuşulan o kadim Türkçe, bir "mirasın" değil, yaşayan bir "evin" sesidir.

Kosova, bu evin belki de en sembolik odalarından biridir. Ancak bugün, Kosova özelinde ve tüm Balkanlar genelinde Türk varlığının geleceğini tartışırken, nostaljinin sıcak kucağından çıkıp, soğukkanlı bir analiz yapmak zorundayız.

Geçmişimiz, ortak bir kültürel hafızaya, paylaşılan acılara ve "Evlâd-ı Fâtihân" kimliğinin getirdiği ağır bir sorumluluğa dayanıyor. Bu temel sağlam. Fakat bir bina, sadece temeliyle ayakta kalmaz. Bizler, çoğu zaman enerjimizi "var olanı korumaya," yani mirası müzeleştirmeye harcıyoruz. Oysa asıl tehdit, tankla tüfekte değil; sessiz, sinsi ve çok daha tehlikeli bir yolla geliyor: Beyin Göçü ve Demografik Erime.

Bugün Balkan Türklerinin ortak geleceği önündeki en büyük engel, ne siyasi baskılar ne de ekonomik zorluklardır; en büyük engel, en parlak beyinlerimizin, en yetenekli gençlerimizin o topraklara ait hissetmemesidir. Üsküp'teki, İştip'teki, Prizren'deki, Gümölcine'deki bir gencin hayalini "Türkiye'ye gitmek" veya "Almanya'ya kapağı atmak" süslüyorsa, o "ortak gelecek" daha başlamadan bitmiş demektir. Okullarımız, derneklerimiz, vakıflarımız ayakta; ancak içleri boşalıyorsa, tabelaların bir anlamı kalır mı?

Bu projenin iki temel direği vardır: Eğitim ve Entegrasyon. Sadece Türkçe eğitim veren okullar açmak yetmiyor. O okullardan "dünyayla" rekabet edebilen mühendisler, yazılımcılar, doktorlar çıkarmak zorundayız. Geleceğin dili, sadece anadilimiz değil, aynı zamanda bilimin ve teknolojinin dilidir. Balkan Türk genci, sadece geçmişle övünen değil, bugünün bilgisiyle üreten bir "aktör" olmalıdır. İkincisi entegrasyondur. Balkan Türkleri, içinde yaşadıkları Arnavut, Sırp, Makedon toplumları ile Türkiye arasında en doğal, en sağlam köprüdür. Kendi içimize kapanmak yerine, yaşadığımız ülkenin toplumsal ve ekonomik hayatına yön veren, "vazgeçilmez" unsurları haline gelmeliyiz. Sonuç olarak; Kosova'dan ve tüm Balkanlar'dan yükselen ortak ses, bir yardım çığlığı değil, bir potansiyel beyanı olmalıdır. Geleceğimiz, bir "emanet" olduğu kadar, bir "sorumluluktur". Ortak dilimiz "nostalji" değil, "inovasyon" olduğunda, işte o zaman "ortak gelecek" gerçekten başlayacaktır.

Miras Değil, Metot

21. Yüzyılda Atatürk'ün Fikirleri

Cumhuriyet'in yeni bir yılını kutlarken, şu soruyu duyuyoruz: 102 yıl önceki fikirler, bugünün dünyasına ne söyleyebilir? 21. yüzyıl; yapay zekâ, iklim krizi ve bilgi kirliliği (post-truth) çağı. Sorunlarımız çok farklı. Atatürk'ün fikirlerini bir "miras" gibi müzeye koymak en kolayı. Ancak bu, en büyük yanılgıdır. Çünkü Atatürk'ün bize bıraktığı şey, 1920'lerin sorunlarına verdiği çözümler değil, her çağın sorununu çözebilecek bir metottur. Onun dehası, bize bir "varış noktası" değil, bir "pusula" vermesidir. 21. yüzyıl, bu pusulanın değerini kanıtıyor.

Dogmanın Yeni Adı: "Post-Truth" ve Akılcılık

Atatürk'ün temel ilkesi, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir" sözünde saklıdır. Bu, dogmalara karşı aklın egemenliğini kurma mücadelesiydi. Bugün dogmalar şekil değiştirdi. Karşımızda "post-truth" (gerçek-ötesi) ve sosyal medyanın "yankı odaları" var. Kendi inancımıza uyan sahte haber, bilimsel makaleden hızlı yayılıyor. Atatürk'ün bilimi "mürşit" seçmesi, 21. yüzyıl insanı için "Veriyi doğrula, kaynağı sorgula, kanıtla inan" demektir. Akılcılık, bugün dijital kaosta boğulmamak için bir zorunluluktur.

Kutuplaşmaya Karşı "Ortak Zemin" Olarak Laiklik

21. yüzyılda en yanlış anlaşılan fikirlerinden biri laikliktir. Laiklik, "din ve devlet işlerinin ayrılması" olmanın ötesinde, bir toplumsal barış projesidir. Bugünün dünyası kimlik siyasetiyle kutuplaşmış durumda. Atatürk'ün laiklik modeli, tüm kimliklerin üzerinde, hepsini eşitleyen rasyonel bir "vatandaşlık" zemini sunar. Devletin akla ve hukuka dayanması, farklılıkların bir arada yaşayabilmesi için gereken "ortak oyun alanıdır". Bu, 21. yüzyıl için en modern toplumsal uzlaşma reçetesidir.

Statükoya Karşı Devrim: İnkılapçılık

En önemli ilkesi "İnkılapçılık" (Devrimcilik), bir olayı yapıp bitirmek değil, sürekli bir ilerleme halidir. En büyük tehlike, devrimci bir fikri veya Atatürk'ün kendisini bir "dogma" haline getirmektir. Bu, onun "İnkılapçı" ruhuna ihanettir. 21. yüzyıl baş döndürücü bir hızla değişiyor; "Eskiden böyleydi" diye direnen sistemler çökmeye mahkûmdur. Atatürk'ün fikri, donmuş bir miras değil, sürekli akan bir nehirdir. Onu anlamak, sözlerini ezberlemek değil, onun gibi düşündürmektir: Bilimle sorgulamak ve cesaretle değişmektir. 21. yüzyılda yerimiz, onun portresinin altında durmak değil, onun pusulasıyla yeni yollar açmaktır.

***DÜNÜ HATIRLA,
YARINI HAZIRLA***

RAMADAN BUŞ

Etkinlikler

Genç Kalemler Dergisi 1 Yaşında!

"Kalem Bizde, Söz Bizde, Güç Gençlikte!"

Bir yıl önce bir hayalle yola çıktık, bugün o hayal büyük bir aileye dönüştü.

Genç Kalemler Dergisi'nin 1. yılı, "Geleceğin Genç Liderleri" temasıyla düzenlenen anlamlı bir konferansla kutlandı.

Konferansın moderatörlüğünü KOTGEP Genel Başkanı İnt. Dr. Ramadan Buş üstlendi. Konuşmacılar arasında yer alan, dergimizin eserlerine imza atan yazarlarımız İkra Elşani, Merve Çakal ve Berra Skenderi, kelimeleriyle gençliğin düşünce gücünü ve idealizmini salona taşıdı.

Bu özel günde yanımızda olan tüm yazarlarımıza, okuyucularımıza ve destekçilerimize teşekkür ediyoruz.

Nice sayılara, nice yıllara...

Etkinlikler

Geleceği Şekillendirmek: Gençlerle İstişarenin Gücü

Geleceği inşa etmenin en güçlü yolu, gençlerin fikirlerinden ve enerjisinden beslenmektir. Bugünün gençleri, yarının liderleri olarak sadece ülkemizin değil, tüm toplumun yönünü belirleyecek potansiyele sahiptir. Bu bilinçle, gençlerle yapılan her samimi istişare, yarınlara atılmış sağlam bir adım anlamına gelir.

Bu kapsamda, Prizren Belediye Başkanımız Sayın Shaqir Totaj ile gerçekleştirilen samimi buluşma, sadece bir sohbetten ibaret değildi; aynı zamanda gençliğe duyulan güvenin ve geleceğe olan inancın güçlü bir ifadesiydi. Türk gençlerine gösterdiği ilgi, samimiyeti ve toplumsal değerlere duyduğu saygı, bizler için büyük bir motivasyon kaynağı oldu.

Ayrıca bu anlamlı birlikteliği sağlayan Sayın Levent Buş'a da teşekkürlerimizi sunmak isteriz. Bu buluşma, gençliğin sesiyle yerel yönetimin vizyonunu bir araya getirerek, ortak bir hedef doğrultusunda yürüyebileceğimizi bir kez daha gösterdi.

KOTGEP olarak, toplumun her kesiminde gençlerin aktif rol almasını, fikirlerinin değer görmesini ve hayata geçirilmesini önemsiyoruz. Çünkü biz biliyoruz ki, istişareyle şekillenen bir gelecek, sağlam temellere oturur.

Prizren'de gerçekleşen bu anlamlı buluşma, sadece bir görüşme değil, aynı zamanda ortak bir geleceğin temellerinin atıldığı bir diyalog ortamıydı. Türk gençliğine verilen değeri hissettiren bu görüşmeden ilham alarak, daha güçlü, daha bilinçli ve daha üretken bir gençlik için çalışmaya devam edeceğiz.

Etkinlikler

Geleceği Şekillendirmek: Gençlerle İstişarenin Gücü

Kültürel bağların ve karşılıklı anlayışın güçlenmesinde en önemli rolü gençler üstleniyor. Bu anlayışla, Kosova Türk Gençleri Platformu (KOTGEP) ekibi olarak, Prizren Başkonsolosluğumuzu ziyaret ettik.

Ziyaret kapsamında, gençlerin toplumsal projelere katılımı, kültürel etkinliklerin sürdürülebilirliği ve Kosova-Türkiye ilişkilerinde gençliğin rolü üzerine verimli bir sohbet gerçekleştirildi. Türk gençliğine duyulan güvenin ve verilen desteğin, geleceğe dair umutlarımızı pekiştirdiğini bir kez daha hissettik.

Misafirperverliği, samimi ilgisi ve gençlerin fikirlerine verdiği değer için Prizren Başkonsolosumuza içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu tür buluşmalar, yalnızca birer diplomatik görüşme değil; aynı zamanda iki ülke arasında köprü kuran, ortak bir vizyonun temellerini atan anlamlı birlikteliklerdir.

KOTGEP olarak bizler, Türk gençliğinin sesi olmayı sürdürürken, her daim diyaloga, üretkenliğe ve dayanışmaya inanıyoruz.

Etkinlikler

Geçmişten Geleceğe Cumhuriyet: Anlamlı Panelimiz

Cumhuriyetimizin kuruluşunun yıl dönümü vesilesiyle, Kosova Türk Gençleri Platformu (KOTGEP) olarak anlamlı bir etkinliğe imza attık.

Genel Başkanımız İnt. Dr. Ramadan Buş ve Priştine Temsilcimiz Alara Agalar'ın panelist olarak yer aldığı "Geçmişten Geleceğe Cumhuriyet" paneli, Gerçek Derneği ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Panelde; Cumhuriyet'in tarihsel önemi, kazandırdığı değerler ve geleceğe uzanan mirası üzerine kapsamlı değerlendirmeler yapıldı. Katılımcılar, büyük bir ilgi ve coşkuyla paneli takip ederek Cumhuriyetimizin anlamını bir kez daha derinden hissettiler.

Cumhuriyet'in yalnızca bir yönetim biçimi değil, Türk milletinin bağımsızlık iradesinin, eşitlik ve özgürlük inancının güçlü bir simgesi olduğuna vurgu yapılan etkinlik, salondaki herkesin gönlünde derin izler bıraktı.

Bu anlamlı günde bizleri yalnız bırakmayan, salonu dolduran ve Cumhuriyet ruhunu yüreklerinde taşıyan Priştine halkına; ayrıca bu birlikteliği mümkün kılan kardeş derneğimiz Kosova Türk Kültürünün Sancaktarı Gerçek Derneği'ne en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

KOTGEP olarak bizler, Cumhuriyetin ışığını gençliğin enerjisiyle geleceğe taşımaya kararlıyız. Çünkü biz biliyoruz ki, Cumhuriyet yaşadıkça bağımsızlık da, umut da, Türkiye de yaşayacaktır.

Yaşasın Cumhuriyet!
Kosova Türk Gençleri Platformu (KOTGEP)

***BİR ÇOCUĞU YAŞATMAK, BİR
ÜLKEYİ YAŞATMAKTIR.***

BİLGE KAĞAN ŞİİR KÖŞESİ

Benim İncancım Aşktır - **Ali Mula**

Küller Arasında İnanç - **Ali Mula**

Rüya - **Berra Skenderi**

Yuva - **Berra Skenderi**

Atatürk Sesleniyor: - **İnci Naz Yazla**

Barışın gücü - **Merve Çakal**

Benim İnancım Aşktır

Kim demiş, adap bilmez,
Edep bilmez diye?
Ben aşkı bilirim,
Onu arar, yolunu izlerim.

Sizin inancınız nedir, bilmem,
Benimkisi aşktır —
Sizi bilmem.

Ağzınız var, konuşursunuz,
Olsun, insansınız,
Bozulsanız da... susmam ben,
Aşktan doğmuşum, aşkla yanarım ben.

Ali Mula

Küller Arasında İnanç

Ölürken dirildi halk,
Cennete koştı onlar, bak.
Ölümü bile bir zafer,
Orası ayrı bir haber.

Kanla yazıldı bu harfler,
Susma, haykır! Görsün cümle âlem.
Gökyüzü ağlıyor,
Toprak serin, bizi yanına çağırıyor.
Düşman korkuyor,
Şeytana tapıyor.

Ama güneş yeniden doğacak elbet,
Bir çocuk gülecek küllerin içinden.

Ali Mula

Rüya

Rüya gibi seni sevmek.
Gerçekmiş gibi ama uyanınca yok.
Ölmeden önce gözlerimin önünden geçen anılar gibisin.
Hafif şeffaf bulanıklık ve tatlı gülücükler.
İstanbulda deniz kıyısı bir bankta yan yana,
Ama arkadaştan fazlası değil.
Eğer olursak, ne arkadaşlık kalır ne de sevgi.
Biter bir gün, rüyalar gibi.
Önce tatlı mutlu tebessümler ile güzel rüyalar.
Sonra tanıyamayacağım kadar uzaklıkta kabuslarla. Dediğim gibi;
Ölmeden önce, gözlerimin önünden geçen anılarım gibisin.
Mutlu mutsuz fark etmez,
Ama son defa olduğu kesin.

Berra Skenderi

Yuva

Bazı anlar vardır,
Yalnızca kendine ait,
Geri dönüşü olmayan,
Geçip giden,
Ve hep güzel hatırlanan.

Oysa o anda bilmeyiz,
Onu özleyeceğimizi,
Bir daha yaşanmayacağını.
Sıradan bir gün sanırız,
Oysa kalbimizin en sessiz köşesine saklanır.

Zaman geçer,
Onca an yaşanır sanılır,
Ama hiçbiri,
Gerçek duygularla
İlk ve son kez yaşandığını bilmez.

Bazen bir koku,
Bazen bir melodi,
Bizi oraya götürür.
Fakat aynı hisleri bulamayız,
Sadece gölgeler kalır elimizde.

Belki de önemsizdir dışarıdan bakınca,
Ama içimizde öyle yer etmiştir ki,
Çıkaramayız, anlatamayız.
Bir bahar kokusu,
Bir uzak gülüş,
Renkli günlerin sessiz hatırası...

Geçmişe dönemesek de,
Aynı şeyleri yaşayamasak da,
Biliriz ki bazı evler,
Bedenimizden değil,
Kalbimizden hiç gitmez.

Ve orada,
Her zaman bahar kokusunda,
Her şarkının içinde,
Bir parça yuva kalır.

Berra Skenderi

Atatürk Sesleniyor:

Ben sustum, siz konuştunuz yıllarca,
Adımı andınız, ardı boş dualarca.
Oysa ben bir fikir bıraktım size,
Kandil değil, bir yürek gibi yakılırcasına.

Kadını yere değil, yüceye koydum,
Ana dedim, eş dedim, yoldaş koydum.
Şimdi bakıyorum, başımı yastığa koydum:
Eli kırılmış, sesi kısılmış, gözleri keder.
Sevgi yerine zincir takanlara
Benim nutkum değil, vicdan yeter.

Çocuğu bayrak gibi katladım göğsüme,
Yarının şafağı, umudun teli gibi ince
Şimdi o çocuk, nerelerde,
Taş taşıyor sırtında, hakkı eksik bir cümlede .

Ben "gelecek" dedim, siz çıkar sandınız.
Ben "millet" dedim, siz kendinize aldınız.
Çağdaşlık dedim, çağınızı harcadınız.
Özgürlük dedim, korkuya sarıldınız.
Bilim dedim, masalla kararttınız,
Yarınları suskun renge boyadınız.

Ben halkı sevdim, halktan yana oldum,
Bir çift mavi göz değil yalnızca,
Bir direniş, bir yol, bir başkaldırıyım
Cehalete, karanlığa, korkuya karşı.

Şimdi sorarım size,
Benim adımı hangi yüzle anarsınız?
Kadını ezen, çocuğu susturan,
Aklı zincirleyen sözle mi tanırsınız?

Unutmayın, ben ölü değilim buralarda,
Her kitapta, her okulda diriyim çocuklarla,
Her düşte, her doğan yeni bir evlatta,
Ben yine yeniden biriyim sizin aranızda.

İnci Naz Yazla

Barışın gücü

Savaşın sustuğu yerde başlar insanlık,
Birlikten doğar umut ve özgürlük,
El ele verince başlar mutluluk
Gönüller dolsun sevgiyle ,bırakılsın korkuluk.

Umutla dolar her sabahın ışığı,
Ne savaş kalır, ne kırgınlık
Aynı gökyüzü altında hepimiz,
Umutla dolar her kalp, sessiz

İnsanın içinde başlar barış,
Her korkunun ardında bir çıkış,
Bir tebessüm, bir cümle yeter,
Dünya değişir içten bir bakış.

Kalbini dinle, sessizce sus
Barış gelir sonra usul usul
Bir kalp yeter dünyayı sarmaya,
Bir umut yeter, yeniden başlamaya...

Merve Çakal

**ÇOCUKLAR ÖLMEMELİ, BİZ
UTANMAMALIYIZ**

OĞUZ KAĞAN SANAT KÖŞESİ

“ Miras ” - Burak Groşa

OĞUZ KAĞAN SANAT KÖŞESİ

" Miras "

Kağıt üzeri kuruboya,suluboya ve mürekkep

Atatürk kadınların toplumda hak ettikleri yere gelmesini çok önemsemişti. Cumhuriyetle birlikte kadınlara eğitimde, iş hayatında ve siyasette birçok kapı açıldı. Sabiha Gökçen uçarak sadece Türkiye'nin değil dünyanın ilk kadın savaş pilotlarından biri oldu. Halide Edib Adıvar kalemiyle ve cesaretiyle hem Kurtuluş Savaşı'nda hem de edebiyatta güçlü bir ses haline geldi. Safiye Ali ise tıp alanında öncüydü, Türkiye'nin ilk kadın doktoru olarak birçok genç kıza ilham verdi. Atatürk'ün bıraktığı bu miras, kadınların sadece evde değil, her alanda var olabileceğini herkese gösterdi. Bugün onların açtığı yoldan yürüyen her kadın, Cumhuriyet'in sessiz ama en güçlü kahramanı olmaya devam ediyor.

-Burak Groşa

ONLARI KORUMAK GEÇMİŞE

DEĞİL, GELECEĞE BORCUMUZDUR.

ULUĞ BEY BİLİM KÖŞESİ

"Bana Ne?" Demenin Bilimi: Seyirci Etkisi ve Sorumluluk Dağılımı

Vicdan Yorgunluğu: Beynimiz Trajediye Nasıl Alışır?

"Bana Ne?" Demenin Bilimi: Seyirci Etkisi ve Sorumluluk Dağılımı

Özet

"Bana ne?" veya "Biri mutlaka yardım eder" düşüncesi, acil bir durum veya trajedi anında kolektif eylemsizliğe yol açan güçlü bir psikolojik olgudur. Sosyal psikolojide "Seyirci Etkisi" (Bystander Effect) olarak bilinen bu durum, bir olaya tanık olan kişi sayısı arttıkça, bireylerin yardım etme olasılığının ironik bir şekilde azalmasını ifade eder. Bu yazıda, sessizliğimizin ardındaki bilimsel mekanizmalar incelenmekte; özellikle "Sorumluluğun Dağılımı" (bireysel yükümlülüğün kalabalık içinde buharlaşması) ve "Çoğulcu Cehalet" (başkalarının tepkisizliğine bakarak durumu "acil değil" olarak yorumlama) kavramları ele alınmaktadır. Bu etkiyi anlamak, duyarsızlığı mazur göstermek için değil, bu tehlikeli psikolojik tuzağı tanıyıp onu kırmanın yollarını bulmak için atılacak ilk adımdır.

Giriş

1964 yılının Mart ayında, New York'ta Kitty Genovese adında genç bir kadın evinin önünde saldırıya uğradı ve dakikalarca yardım için çığlık attı. O dönemki gazete haberlerine göre, onlarca komşu olayı duymuş veya görmüş ancak çok azı müdahale etmiş, polisi aramakta gecikmişti. Bu olay, ülke çapında bir infiale yol açtı ve kamuoyunu şu soruyla baş başa bıraktı: İnsanlar nasıl bu kadar duyarsız olabilir?

Bu sorunun peşine düşen sosyal psikologlar Bibb Latané ve John Darley, cevabın "duyarsızlık" veya "kötülük" kadar basit olmadığını fark ettiler. Yaptıkları çığır açan deneylerle, yardım etme davranışımızı belirleyen şeyin sadece kişisel ahlakımız değil, aynı zamanda durumun kendisi ve etrafımızdaki diğer insanların varlığı olduğunu kanıtladılar. Ortada bir trajedi varken, kalabalık bir grubun sessiz kalması bir istisna değil, "Seyirci Etkisi" adı verilen öngörülebilir bir psikolojik kuraldı.

Seyirci Etkisi, temel olarak iki güçlü psikolojik mekanizma tarafından tetiklenir. Bu iki mekanizma, "Bana ne?" demenin altyapısını oluşturur.

"Bana Ne?" Demenin Bilimi: Seyirci Etkisi ve Sorumluluk Dağılımı

Sorumluluğun Dağılımı: "Biri Mutlaka Yapar" Yanılgısı

- Seyirci Etkisi'nin ana motoru, sorumluluğun dağılımasıdır. Acil bir duruma tek başınıza tanıklık ettiğinizde, müdahale etme sorumluluğunun %100'ü sizin omuzlarınızdadır. Polisi aramak, yardım etmek veya müdahale etmek sadece size bağlıdır.
- Ancak, olaya tanıklık eden 10 kişi daha varsa, sorumluluk artık 11'e bölünür. Her birey, kendi üzerine düşen sorumluluğun %9'dan daha az olduğunu hisseder. Latané ve Darley'in klasik "nöbet" deneyinde bu durum net bir şekilde gözlemlenmiştir:
- Deneyde katılımcılar, bir interkom sistemi üzerinden (yalnız olduklarını veya bir grupta birlikte olduklarını düşünerek) başka kişilerle konuşurlarken, odadaki (aktör) kişilerden biri aniden bir nöbet geçirmeye ve yardım istemeye başlar.
- Sonuç: Katılımcı, kurbanla yalnız olduğuna inandığında, yardım etme oranı %85'tir.
- Sonuç: Katılımcı, grupta dört kişi daha olduğuna inandığında, yardım etme oranı %31'e kadar düşer.
- Bu, insanların kötü olduğu anlamına gelmez. Bu, insanların "Nasılsa benden başka biri polisi aramıştır" veya "Ben müdahale etmezsem başkası eder" diye düşünerek eylemsiz kaldığı anlamına gelir. Sorumluluk, kalabalık içinde buharlaşır.

Çoğulcu Cehalet: "Kimse Tepki Vermiyorsa, Sorun Yoktur"

İkinci güçlü mekanizma ise sosyal kanıt arayışımızdır. Özellikle belirsiz durumlarda, ne yapacağımızı bilmek için etrafımızdaki diğer insanların tepkilerini izleriz. Bir duman kokusu aldığınızda, hemen etrafınızdakilerin yüzüne bakarsınız: Panikliyorlar mı, yoksa sakinler mi? "Çoğulcu Cehalet" (Pluralistic Ignorance), herkesin aynı anda birbirine baktığı ve kimsenin tepki vermediği bir kilitleme anıdır.

- Eğer bir parkta bir çığlık duyarsanız ve etraftaki herkes yürümeye devam ederse, bilinçaltınız durumu "Demek ki ciddi bir şey değil" olarak kodlar.
- Oysa etraftaki herkes, tıpkı sizin gibi, durumu anlamlandırmak için diğerlerine bakmaktadır.
- Herkesin tepkisizliği, kolektif bir "sorun yok" yanılgısı yaratır ve durum gerçekten acil olsa bile kimse müdahale etmez.

Latané ve Darley'in "dumanlı oda" deneyi de bunu kanıtlar. Yalnızken odaya dolan dumana saniyeler içinde tepki veren denekler, odada tepkisiz davranan (aktör) başka insanlar varken, duman gözlerini yakana kadar durumu görmezden gelmişlerdir. Kimsenin tepki vermemesi, bariz bir tehlikeyi bile görünmez kılabilir.

"Bana Ne?" Demenin Bilimi: Seyirci Etkisi ve Sorumluluk Dağılımı

Sonuç

Bilim, "Bana ne?" demenin bir karakter bozukluğundan çok, kalabalık içinde devreye giren ve bizi eylemsizliğe iten güçlü bir psikolojik tuzak olduğunu gösteriyor. Sorumluluk dağılır, gerçeklik algımız bulanıklaşır ve sessizlik, tehlikeli bir norm haline gelir.

Peki, bu etkiyi kırmak imkansız mı? Değil.

Çözüm, farkındalıkta ve sorumluluğu kişiselleştirmekte yatıyor. Psikologlar, Seyirci Etkisi'ni kırmanın en güçlü yolunun belirsizliği ortadan kaldırmak ve sorumluluğu tek bir kişiye yüklemek olduğunu söylüyor. Yardıma ihtiyacınız olduğunda kalabalığa "Biri yardım etsin!" diye bağırarak yerine, doğrudan birini işaret ederek ("Mavi ceketli beyefendi, lütfen polisi arayın!") komut vermek, o kişiyi "seyirci" olmaktan çıkarıp "sorumlu" birey haline getirir.

Toplumsal olarak da bu böyle işler. Gördüğümüz şiddet, duyduğumuz çığlık veya okuduğumuz istatistikler karşısında "Biri bir şey yapsın" diye beklemek, sorumluluğun dağılmasına izin vermek ve sessizliğin bir parçası olmaktır. Değişim, "O biri benim" deme cesaretiyle başlar. Sessizliği bozmak, sadece ahlaki bir görev değil, psikolojimizin bize kurduğu bu tuzağa karşı verilen bilinçli bir mücadeledir.

Vicdan Yorgunluğu: Beynimiz Trajediye Nasıl Alışır?

Özet

İlk duyduğumuzda bizi sarsan, öfkeliendiren ve uykumuzu kaçırın trajediler, zamanla nasıl oluyor da sosyal medya akışımızda hızla kaydırdığımız birer habere dönüşüyor? Bu durum, ahlaki bir çöküntüden ziyade, beynimizin "koruyucu" bir mekanizması olan "duyarsızlaşma" (desensitization) ile ilgilidir. Bu yazıda, beynimizin sürekli maruz kaldığı travmatik bilgiyi işleme biçimi incelenmektedir. "Alışma" (Habituation) yoluyla tehdit algımızı nasıl "arka plan gürültüsüne" dönüştürdüğünü ve "Vicdan Yorgunluğu" (Compassion Fatigue) ile aşırı duygusal yük karşısında empati sistemimizi nasıl korumaya aldığını ele alıyoruz. Bu bilimsel gerçek, duyarsızlığı normalleştirmek için değil, bu tuzağı fark edip istatistiklerin ardındaki insanı yeniden görebilmek için bir anahtar sunmaktadır.

Giriş

İlk kez bir çocuk cinayeti haberi okuduğunuz anı hatırlayın. Muhtemelen midenizde bir kramp, kalbinizde bir sıkışma, yoğun bir öfke ve çaresizlik hissettiniz. Bu, beyninizin "anormal" ve "kabul edilemez" bir tehdide verdiği sağlıklı bir alarm tepkisidir. Peki, beşinci, onuncu ya da "bu ayki 30. kadın cinayeti" haberini okuduğunuzda ne hissettiniz? Aynı fiziksel şoku yaşadınız mı? Çoğu zaman cevap "hayır"dır. Zamanla, bu haberlere karşı duygusal bir kabuk geliştirmeye başlarız. Bu, daha "kötü" veya "kalpsiz" insanlar olduğumuz anlamına gelmez. Bu, beynimizin, kendini korumak için tasarlanmış karmaşık bir savunma mekanizmasını devreye soktuğu anlamına gelir. Bilim, bu sürece "duyarsızlaşma" diyor.

Beynimiz Neden ve Nasıl "Alışır"?

Bu kolektif tepkisizliğin temelinde iki güçlü bilişsel süreç yatar. Biri beynimizin filtresi, diğeri ise duygusal sigortasıdır.

Vicdan Yorgunluğu: Beynimiz Trajediye Nasıl Alışır?

Alışma (Habituation): Tehdit, "Arka Plan Gürültüsü" Olduğunda

Beynimizin temel görevlerinden biri, çevremizdeki sonsuz miktardaki bilgiyi filtrelemek ve bizi yeni tehditlere karşı uyarmaktır. Bir restoranda otururken duyduğunuz klima sesini ilk başta fark edersiniz, ancak birkaç dakika sonra beyniniz onu "önemsiz" olarak etiketler ve duymamaya başlarsınız. Buna "Alışma" (Habituation) denir.

Aynı ilke, trajik haberler için de geçerlidir. Bir tehdit (veya acı verici bir uyarı) sürekli ve öngörülebilir hale geldiğinde, beynimiz alarm vermeyi bırakır. Onu "olağanüstü kriz" kategorisinden çıkarıp "hayatın olağan akışı" kategorisine taşır.

İşte tam bu noktada, derginizin de vurguladığı "istatistik" tuzağı devreye girer. "Bir kadın daha", "bugün de bir çocuk" gibi kalıplar, trajediyi sıradanlaştırır. Beynimiz için "bu ayki 30. vaka" haberi, "yeni bir tehlike" sinyali değil, "klima sesi" gibi alışılmış bir arka plan gürültüsüdür.

Vicdan Yorgunluğu (Compassion Fatigue): Empati Depomuz Boşaldığında

- Empati, sadece soyut bir duygu değil, aynı zamanda bilişsel bir eylemdir. Başkasının acısını anlamak ve hissetmek, beynimiz için enerji gerektiren, yorucu bir iştir. Sürekli olarak travmatik içeriklere maruz kaldığımızda, özellikle de bu acıya karşı somut bir eylemde bulunamıyorsak (adaletsizlik, çaresizlik hissi), sinir sistemimiz aşırı yüklenir.
- Buna "Vicdan Yorgunluğu" denir. Başlangıçta doktorlar, hemşireler veya sosyal hizmet uzmanları gibi sürekli başkalarının travmasına tanıklık eden meslek grupları için tanımlanmış bu kavram, artık sosyal medya çağında tüm topluma yayılmıştır.
- Beyin, bu sürekli empati yükü altında tükenmemek için bir sigorta sistemini devreye sokar: "Duygusal Küntleşme" (Emotional Blunting). Bu, acıyı hissetmemek için duygusal tepkileri bilinçsizce kapatma eylemidir. Bu bir seçim değil, beynin "Ben artık daha fazla acıyı kaldıramıyorum" deme şeklidir. O haberi gördüğünüzde içinizin eskisi kadar yanmaması, o kurbanı umursamadığınızdan değil, beyninizin empati devresinin aşırı ısınma nedeniyle kendini geçici olarak kapattığındandır.

Vicdan Yorgunluğu: Beynimiz Trajediye Nasıl Alışır?

Sonuç

Duyarsızlaşmanın bilimsel bir temeli olması, onu normal veya kabul edilebilir kılmaz. Bu, sadece mücadele ettiğimiz düşmanın ne olduğunu bize gösterir. Mücadelemiz kalpsizliğe karşı değil, beynimizin "otomatik pilot" alışkanlıklarına karşıdır.

Peki, bu tuzağı nasıl kırarız? Çözüm, derginizin de yapmaya çalıştığı şeyde gizli: Trajediye istatistik olmaktan çıkarmak.

Beynimiz '30' sayısına veya "bir kadın daha" kalıbına kolayca alışabilir. Ancak "kapının önünde kalan bir çift ayakkabıya", "sınıf panosunda yarım kalan bir resme" veya "annesine attığı son 'Eve geliyorum' mesajına" alışamaz.

Bu benzersiz ve insani detaylar, beynimizin "Alışma" filtresini delip geçer. Otomatik pilotu kapatır ve empati devresini yeniden açar. Bize o "sayı"nın aslında bir hikâye, bir insan, bir yaşam olduğunu hatırlatır. Acıyı yeniden hissetmek zordur, ancak toplumsal sessizliği bozmanın ve değişimi zorlamanın tek yolu, o "arka plan gürültüsünü" susturup, insanın sessiz çığlığını yeniden duymaktır.

***BİR ÇOCUĞUN SESSİZLİĞİ, BİR
TOPLUMUN ÇIĞLIĞIDIR.***

KAŞGARLI MAHMUD

DİL VE KELİME KÖŞESİ

Ayakkabı

Tür: Somut

TDK: "Genellikle sokakta giyilen, altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan giyecek."

Bir kapının önüne özenle bırakılmış bir çift çocuk ayakkabısı. Ya da bir meydanda, ismi haykırılan bir kadının topuklusu. Ayakkabı, sadece bir giysi değil, yarım kalan bir yolculuğun somut delilidir. Gidilemeyen okulun, dönülemeyen evin, atılmayan adımın sembolüdür. Her boş ayakkabı, artık aramızda olmayan bir beden, bir yaşamın sessiz tanığıdır ve bizden adalet talep eder.

Vicdan

Tür: Soyut

TDK: "Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine kurulu yargılama gücü."

Bir çocuğun çığlığını duyup "Bana ne?" dememek. Bir kadının yardım talebini "talihsizlik" olarak görmemek. Vicdan, bir toplumun ahlaki pusulasıdır. Ne yazık ki biz, bu pusulanın bozulduğu, "kaçıncı" sorusunun "neden" sorusundan daha sık sorulduğu bir çağdayız. Vicdan küçüldükçe, istatistikler büyür. Bu yüzden biz, önce kendi vicdanımızı sorguluyoruz.

2. Sessizlik

Tür: Soyut

TDK: "Sessiz olma durumu, sükût."

Bir çığıktan sonra çöken an. Bir haberden sonra sosyal medyada yükselen gürültünün ardından gelen derin sükût. Sessizlik, sadece sesin yokluğu değil, toplumun eylemsizliğidir. "Aile içi mesele" diyerek kapatılan kapıların ardındaki, komşunun duymazdan geldiği, adaletin sağlamadığı o boşluktur. Bu dergide biz, kurbanların değil, failerin ve seyircilerin sessizliğini bozmak için yazıyoruz.

Gülüş

Tür: Soyut (TDK'da "Gülme eylemi")

TDK: "Gülme eylemi."

Bir sınıf panosunda yarım kalan resim, bir parkta tamamlanamayan oyun. Gülüş, bir çocuğun hayata karşı en saf, en masum imzasıdır. Bugün biz, o eksilen, dondurulan, yok edilen gülüşlerin hesabını soruyoruz. Bir çocuğun gülüşünün yarım kalması, sadece bir ailenin değil, tüm ülkenin geleceğinin kararması demektir. Onların gülüşü, bizim en kutsal emanetimizdir.

İstatistik

Tür: Soyut

TDK: "Bir sonuç çıkarmak için verileri yöntemli bir biçimde toplayıp sayı olarak belirtme işi, sayımlama."

Gazete manşetlerinde "Bu ay öldürülen kadın sayısı: 30." "Yılbaşından beri kaybolan çocuk sayısı: 120." İstatistik, acıyı ölçülebilir, yönetilebilir ve zamanla "normal" hale getiren bir araçtır. Oysa her bir "sayı," bir isim, bir yüz, bir aile, yarım kalmış bir hayal demektir. Bizim görevimiz, o soğuk rakamların ardındaki sıcak insan hikâyesini unutmamak ve unutturmamaktır.

Emanet

Tür: Soyut

TDK: "Birine geçici olarak bırakılan ve korunması gereken eşya, kimse veya başka bir şey."

Cumhuriyet, bize yalnızca bir yönetim biçimi değil, her bireyin "yaşam hakkını" koruma sözü olarak emanet edildi. Çocuklar, ailelerine ve topluma emanetti. Kadınlar, "omuzlar üzerinde yükselmeye layık" birer emanetti. Biz bu emanete sahip çıkamadık. Korunması gereken en değerli şeyi, yaşamı koruyamadık. Bu dergi, o ihanete uğramış emanetlerin sesi olma çabasıdır.

OYNAMASI GEREKEN YERDE

ÖLDÜRÜLEN HER ÇOCUK...

KÜRŞAD FOTOĞRAF KÖŞESİ

"OLMASI GEREKEN"İN YOKLUĞU

**KÜÇÜK HANIMLAR, KÜÇÜK BEYLER! SİZLER
HEPİNİZ GELECEĞİN BİR GÜLÜ, YILDIZI, BİRER
MUTLULUK PARILTISISİNİZ.
MEMLEKETİ ASIL AYDINLIĞA BOĞACAK SİZSİNİZ.**

K. Atatürk

Atatürk, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk
Bayramı konuşması, 1924

Dergi Künyesi

Dergi Adı: Genç Kalemler

Yayın Türü: Aylık / Dijital Yayın

Yayıncı: Kosova Türk Gençleri Platformu (KOTGEP)

Editör:

Melih Takyaci

Grafik Tasarım ve Mizanpaj:

Melih Takyaci

Kapak Tasarımı:

Melih Takyaci

Katkıda Bulunanlar:

Ali Mula

Burak Groşa

İkra Elşani

İnci Naz Yazla

Merve Çakal

Berra Skenderi

Ramadan Buş

Dil ve Redaksiyon:

Melih Takyaci

İletişim:

E-posta: kosovaturkgencleriplatformu@gmail.com

Web: www.kotgep.com

GENC KALEMLER

Kosova'nın İlk Türkçe Dijital Dergisi

